

OMILIA A III-A LA ADORMIREA MAICII DOMNULUI¹

Sfântul Gherman al Constantinopolului

O veste bună întărește oasele², cum este scris. Și istorisirea despre adormirea cu trupul a Născătoarei Vieții și Pururea Fecioarei Maria, ca una care este însuflare dumnezeiască și bună mireasmă a Preasfântului Trup al lui Hristos, sfințește pe cei ce o sfințesc. Când oasele oamenilor au fost schimbate oarecând prin mila lui Dumnezeu în cele mai de jos ale pământului, trupul fără de prihană al Născătoarei de Dumnezeu a îngrașat pe cele uscate de stricăciune, fiindcă prin învierea Celui născut din ea s-au înmuiat mai presus de untdelemn prin nesticăciune³. Dar să amintim și câteva lucruri despre mutarea ei pururea pomenită. Bucurie cu adevărat este auzirea unei astfel de tâlcui.

Când Hristos Dumnezeul nostru a voit să mute pe Maica Lui cea de Viață Născătoare, iarăși prin îngerul obișnuit i-a vestit mai dinainte evenimentul adormirii. Pentru ca nu ca la ceilalți oameni moartea fiind neașteptată să-i facă tulburare celei ce urma să se mute. Căci cunoștea despărțirea sufletului de trup și că aceasta face duhul oamenilor mari foarte întristat. Ca să nu se tulbure în însăși firea trupului mutându-se în mod neprevăzut, ca una care nu cunoaște mai dinainte propria ei ieșire, Ceea ce L-a născut pe Dumnezeu, cunoscătorul a toate, este trimis la ea îngerul întărind-o pe ea cu cuvintele înseși ale lui Hristos:

¹ Germanus I Constantinopolitanus, *Homilia iii in dormitionem b. Mariae* (CPG 8012, BHG 1155; BHG^a 1155b), PG 98, 360-372. Titlul complet al omiliei este: „Al aceluiași Părintelui nostru Gherman, Arhiepiscopul Constantinopolului, cuvânt de laudă la sfânta și preacinstita Adormire a Preaslăvitei Stăpânei noastre Născătoarea de Dumnezeu și Pururea Fecioara Maria”. Ediție realizată în cadrul *Departamentului de valorizare a tezaurului patristic* al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei.

² Pildele lui Solomon 15, 30.

³ Psalmi 54, 24.

Vremea este, zice Domnul, să te iau pe tine, Maică. Precum ai umplut de bucurie pământul și pe cei de pe pământ, ceea ce ești plină de daruri, bucură acum iarăși și pe cele cerești. Luminează sălașurile Tatălui. Călăuzește și duhurile sfinților. Căci văzând ele cinstita ta mutare către Mine străjuită de îngeri, vor fi încredințate cu credință că prin tine și partea lor se va sălășlui în lumina Mea. Vino, dar, cu veselie. Bucură-te și acum, precum și mai înainte⁴. Prin toate ai vrednicia plină de har a mângâierii. Ca atunci când M-ai zămislit pe Mine ți s-a vestit să te bucuri, bucură-te și acum când ești căutată de Mine să te iau. Nu te tulbura părăsind lumea cea stricăcioasă cu doririle ei. Stricăciunea ei las-o. Fiindcă pe cei din lume nu-i vei lăsa orfani de ajutorul tău. Ci ca și Mine, Care nefiind din lumea aceasta veghez și chivernisesc pe cei din lume, tot așa și ocrotirea ta nu se va lua până la sfârșitul celor din lume. Să nu te tulbure necruțarea trupului. Căci se va întoarce la o viață mai vie, la odihna bucuriei, la pace nestăpănită, la petrecerea cea fără de grijă, la desfătarea nepătimirii, la sălășluire neîmprăștiată, la desfătarea cea fără de sfârșit, lumina cea nepătrunsă, la ziua cea neînserată, la Mine Însuși, Făcătorul a toate și al tău. Căci unde sunt Eu, acolo este viața veșnică, bucurie neasemuită, locuință neegalată, petrecere nestricată. Unde sunt Eu, acolo vei fi și tu, nedespărțită Maică, întru nedespărțit Fiul. Căci unde este Dumnezeu, acolo este toată bunătatea, toată dulceața, toată strălucirea. Nimeni dintre cei ce au văzut slava Mea nu a mai voit să o lase pe ea. Nimeni, venind întru odihna Mea, nu a mai căutat iarăși cele ale lumii stricăcioase. Să fie întrebat Petru dacă este vreo asemănare între lume și Muntele Tabor când a văzut în el pentru puțină vreme slava Mea.

Pe când petreceai tu în lumea celor stricăcioase, în vedere ți-am arătat puterea Mea. Dar mutându-te din viață față către față Mă voi arăta ție. Dă fără supărare pământului ale sale. Al Meu este trupul tău. Și fiindcă în mâna Mea sunt marginile pământului⁵, nu va răpi nimeni nimic din mâna Mea. Al Meu este trupul tău, crede, căci Eu în pântecul tău am șezut cu dumnezeirea. Sufletul tău îndumnezeit va vedea slava Tatălui Meu. Trupul tău cel nepătat va vedea slava Fiului Lui Unuia Născut. Preacurat duhul tău va vedea slava Preasfântului Duh.

⁴ Luca 1, 28.

⁵ Psalmi 94, 4.

Nu se va lăuda moartea cu tine. Căci ai născut Viața. Vas al Meu ai fost. Nu-l va sfâșia această zdrobire a căderii aducătoare de moarte. Nu îl va înnegri pe el umbrirea întunericului. Vino degrab la Cel ce S-a născut din tine. Căci vreau să te bucur ca un fiu datornic. Să-ți răsplătesc sălașurile pântecelui de maică. Plata alăptării. Răsplătirea creșterii. Încredințarea inimii tale. Unic fiu dobândindu-mă, Maică, alege mai degrabă să locuiești împreună cu Mine. Căci nu știu să-ți fi atras iubirea altui fiu. Eu Maică Fecioară te-am arătat. Eu te voi face maică ce se bucură de Fiu⁶. Eu voi arăta lumea datoare ție și odată mutată voi slăvi și mai mult numele tău. Eu te voi zidi pe tine zid lumii, punte a celor învăluși de valuri, arcă a celor mântuiți, toiaș celor călăuziți, mijlocitoare păcătoșilor, scară care poate să-i urce pe oameni la cer.

Vino cu bucurie. Deschide tu Raiul pe care rudenia ta cea de un neam cu tine, Eva, l-a închis. Intră întru bucuria Fiului tău. Lasă Ierusalimul de jos, aleargă spre cetatea cerească, fiindcă de Ierusalimul de jos vei fi slăvită peste puțin. *Plângere mare, ca plângerea după o livadă de rodii doborâtă în câmpie*⁷, precum este scris. Culcă-te și numai de formă în locașul mormântului din Ghetsimani. Căci nu te voi lăsa multă vreme orfană în el. Voi veni la tine de îndată ce vei fi pusă în mormânt, nu iarăși zămislit de tine cum odinioară M-am sălășluit întru tine, ci luându-te pe tine cu Mine mai degrabă tu să locuiești împreună cu Mine. Pune în lăcașul din Ghetsimani trupul tău care ai îndrăznire, precum și Eu mai înainte de patimă Mi-am plecat acolo genunchii pentru omenească rugăciune. Preînchipuind adormirea ta, Mi-am plecat și Eu într-un astfel de loc genunchii mei cei luați din trupul tău. Așa cum eu după plecarea genunchilor de atunci am ieșit spre moartea cea de voie și de viață făcătoare prin cruce, la fel și tu, după depunerea moaștelor tale, îndată te vei muta la viață.

Iată și ucenicii mei ajung la tine prin care vei fi înmormântată cu cinste și evlavie, fiii duhovnicești ai luminii Mele. Pe care, precum tu însăși mărturisești, ți i-am dăruit spre înfiere. Și fiind înmormântată de ei, socotește că ești îngropată de mâinile Mele. Căci nu trebuie ca tu să fii înmormântată de alții, decât de apostolii

⁶ Psalmi 112, 9.

⁷ Zaharia 12, 11.

Mei, întru care sălășluiește Duhul cel Sfânt. Care și împlinesc persoana Mea pentru cinstea ieșirii tale, Preacurată.

Aceste vestiri auzindu-le Maica lui Dumnezeu, s-a bucurat cu bucurie mare, disprețuind cu desăvârșire vremelnica viață a celor omenești. Și aprinzând torțe mari în toată casa, cheamă iubitele ei rude și vecine, își deretică prin casă, împodobește cu flori patul ca pe un pat al unei nunți feciorelnice, pe care l-a udat cu lacrimile rugăciunilor dorul ei de până atunci de toată noaptea pentru Hristos, Fiul ei. *În așternutul meu, zice Scriptura, L-am căutat pe Cel ce L-a iubit sufletul meu*⁸. Pregătește cu râvnă cele ale ieșirii. Face cunoscută mutarea ei, arată cele vestite ei de înger. Arată și cununa dăruită ei. Era cununa din ramuri de finic, simbol al biruinței asupra morții și preînchipuire a vieții celei nevestețite. Ca să fie încredințată cea care avea să se mute că a stăpânit asupra stricăciunii precum și Cel născut din ea, Hristos, a biruit iadul. Această ramură de finic, pe care pruncii evreilor cei iubitori de Dumnezeu o scuturau slavoslovind lui Hristos, Cel ce se apropia de patimă, ca Unuia care avea să fie biruitor al morții, strigând: *Osana întru cei de sus*⁹. Adică: *Mântuiește, Cel ce ești întru cei de sus*. Căci Osana pe evreiește se tâlcuiește *mântuiește*. Căci așa cum acolo ramurile de finic vesteau de mai înainte moartea lui Hristos cea plină de biruință printr-un semn simbolic, tot așa și cununa de finic dăruită Născătoarei de Dumnezeu era o încredințare a biruinței asupra stricăciunii celei de moarte făcătoare.

Plângeau cele chemate, se tânguiau cei adunați la ea. Brăzdau toată casa, ca să spunem așa, cu râuri de lacrimi. O rugau pe ea să nu fie lăsați orfani. Iar ea zicea: Voia Fiului meu să fie cu mine. Așa vrea Dumnezeuul meu, și Îl voi slăvi pe El. Dumnezeuul părintelui meu, și Îl voi înălța pe El¹⁰. Fiul cel născut de mine cu trup. Părintele și Făcătorul și Dumnezeuul maicii mele. Dacă voi, părinți fiind, și prin unire din întinăciune ați dobândit prunci stricăcioși, nu răbdați nici o clipă să fiți despărțiți de ei, cum atunci eu, avându-L Fiu pe Dumnezeu și având inimă neîmpărțită către El, fiindcă fără de bărbat L-am născut pe El nesticăcios și în feciorie, nu sunt oare mai mult decât voi biruită de dor? Voi vă mângâiați unul pe altul

⁸ Cântarea Cântărilor 3, 1.

⁹ Matei 21, 9.

¹⁰ Ieșirea 15, 2.

pentru pierderea pruncilor, dar eu fiind învrednicită acum să-L am pe Dumnezeu și pe Hristos și Unul Născut, cum oare nu mă voi duce cu bucurie la El, Cel veșnic viu și viață dând tuturor?

După ce a grăit acestea, dintr-odată s-a făcut un vuiet de tunet puternic și furtună și norul din care ucenicii lui Hristos ca niște picături de rouă au fost vărsați pe pământ, au venit toți laolaltă la casa Fecioarei. Și văzând-o pe ea, s-au închinat ei cu dragoste și aflând de la ea motivul venirii lor, acestea au spus către ea: Fiindcă te-am avut pe tine împreună cu noi în vremelnicia acestei lumi, Maica lui Dumnezeu, și ca și cum L-am fi văzut pe Hristos, așa ne mângâiam văzându-te pe tine, pentru aceea ne întristăm de mutarea ta. Dar fiindcă atât prin dumnezeiasca putere, cât și prin râvna trupească de maică, ai cerut să pleci la Dumnezeu, ne bucurăm cum se cuvine de cele împlinite cu tine și de cele ce se întâmplă cu folos. Căci și noi prin tine primim încredințarea vieții veșnice și pe tine mijlocitoare la Dumnezeu te-am dobândit odată mutată la El. Căci nici nu este potrivit ca Maica lui Dumnezeu să petreacă în mijlocul acestui neam strâmb și desfrânat, ci să se mute petrecând în corturile cerești și nesticăcioase.

Acestea zicându-le, erau nemângâiați în lacrimi. Iar ea spune către ei: Bucurați-vă, fii duhovnicești ai Fiului meu. Amintiți-vă de cuvintele Lui¹¹ cum la vremea patimii ne-a poruncit nouă să nu facem plângere bucuria lumii. Și astăzi nu-mi faceți plângere bucuria mea, a celei ce mă mut. Ci trupul meu precum am pregătit eu înmormântați-l toți pe pat. Căci cred că voi fi înmormântată de înseși mâinile Fiului meu, îngropată fiind cu credință de voi ucenicii Lui.

Printre aceștia ajunge și Pavel apostolul, ca unul care a lungit mult propovăduirea. Bate la ușa casei. Îi deschide acestuia cu bucurie stăpânul casei, Ioan apostolul, și cel care a luat la casa sa pe Fecioara ca pe o maică el, cel feciorelnic, de la Hristos Însuși¹². Văzându-l pe Pavel apostolii, s-au înviorat punându-l să șadă cu cinste mai înaintea tuturor. Îl primește pe acesta cu veselie Fecioara. Se aruncă Pavel la picioarele ei, care au purtat pe Dumnezeu, și aflând pentru ce a venit și el, cu mare suspin înlăcrimat, deschizând gura lui gata mereu spre învățătură, o laudă cu glas mare pe Fecioara, dintre care iată câteva laude:

¹¹ Luca 23, 28.

¹² Ioan 19, 27.

Bucură-te, Maica vieții și temeiul propovăduirii mele. Bucură-te, izbânda călăuzirii de către mine a sufletelor. Căci dacă nu L-am văzut pe Hristos în trup, văzându-te pe tine în trup, m-am mângâiat ca și cum L-aș fi văzut pe Hristos, ceea ce ai dăruit trup Celui fără de trup spre îmbrăcare. Căci dorul meu de Hristos se împlinește prin chipul tău. Eu pe tine până ieri te-am propovăduit neamurilor că ai născut pe Dumnezeu cu trup. De acum înainte voi învăța că tu te-ai mutat la El ca să le fac cunoscut neamurilor că mântuirea lor depinde de puternica ta mijlocire. Ca să aibă și acestea ocrotire nestrămutată la Dumnezeu.

După ce multe altele au fost aduse de Pavel Născătoarei de Dumnezeu rugăciuni cu laude, cum am putut afla, Fecioara își ia rămas bun de la toți. Apoi se întinde în patul pregătit de ea însăși, își aranjează trupul ei fără prihană cum a voit și ca în somn își dă duhul. Sau mai bine zis se desparte de trup în veghere, libere de stricăciune lăsând rămășițele ei. După ce și-a încredințat cu glas mare duhul ei fără vină lui Hristos și Dumnezeu și Fiului ei după trup, îndeamnă Petru pe cel împreună cu el corifeu, pe Pavel, să facă după obicei rugăciune la moaștele Fecioarei. Refuză Pavel spunând că aceasta este mai potrivit lui Petru să o facă în calitate de Păstor. Încredințează Petru lui Pavel smerindu-se pentru multa lui osteneală în propovăduire. Nu se învoiește Pavel deloc, păzind porunca lui Hristos în privința lui Petru. Face așadar Petru rugăciunea. Ridică ceilalți apostoli pe umeri pătuțul, petrecând la mormânt cu laude și cu lumini trupul Fecioarei, cu cinste și evlavie.

A curs mulțime nenumărată de popor la îngropăciunea Celeia ce a născut Viața. S-au mirat de neașteptata ei mutare. S-au minunat și de venirea prin văzduh a apostolilor de la margini. Căci s-a răspândit faima despre ei în tot Ierusalimul. Fiindcă într-o clipă s-a făcut ceață ca și când ar fi fost furtună și ca un tunet, ca ploaia și roua duhului care suflă i-a picurat pe ei la casa Fecioarei. Dar un om deșert dintre necredincioșii evrei (căci aceștia sunt deșertarea deșertărilor¹³, ca unii care fac sminteli și sunt certăreți mereu puși pe zavistii), tinzându-și mâinile lui fără de lege, *în mâinile acestora pururea este fărădelege*¹⁴, mișcă piciorul patului, îndrăznind să tulbure trupul Preacuratei și încercând să arunce la pământ tronul

¹³ Ecclesiast 1, 2.

¹⁴ Psalmi 25, 10.

cel trupesc netemându-se de Cel Preaînalt. Dar îndată i se taie mâinile, făcându-se pildă și cutremur iudeilor cei ce s-au purtat pururea cu nerușinare față de Hristos. Se apropie moaștele de mormânt. S-au reținut apostolii cu frică și respect în chip bineplăcut lui Dumnezeu să se atingă de trupul Fecioarei. Și pe de o parte, ucenicii, pentru că știau că trupul Preacuratei este vas preacinstit, au arătat o lăudată frică să se atingă de trupul ei. Iar poporul, pe de altă parte, pentru sfințirea lui, se lupta să smulgă ceva din cele de îngropăciune ale ei. Dar nimeni nu și-a pus mâinile pe ea. Căci aveau înaintea ochilor cutezanța evreului dat ca pildă. Prin învoirea și alegerea de obște a apostolilor, Petru și Pavel au prins de un capăt și de altul al patului cu acoperământul, care atârna liber, ca să pună moaștele în mormânt, atingându-se de acoperământ și nu punând mâna direct preaslăviții și preaevlavioșii apostoli, cei care pentru dorul de Dumnezeu au arătat în chip vădit frica Lui, cei înalți prin smerenie și munți cerești. Slujitori cinstiți și plinitori ai dragostei lui Hristos, cei ce pe Fiul prin Maică, și pe Maică pentru Fiul au cinstit în chip mai presus de cinste. Cei care pentru Dumnezeu Cel ce S-a făcut trup au slujit sincer Maicii Lui, celeia ce I-a dăruit Lui trup. Din ale căror mâini, în văzul tuturor, trupul fără prihană al Fecioarei a fost răpit. Și Cel ce l-a răpit pe el era nevăzut tuturor. Căci era Dumnezeu cel nevăzut. Iar acoperământul, pe nor ușor pe cea prorocită după trup *nor ușor*¹⁵ s-a arătat atunci ușor în mâinile apostolilor în bătaia vântului. Au cunoscut ucenicii venirea lui Hristos împreună cu îngerii la Maică, de care fiind încredințați că a fost mutată, au dat slavă lui Dumnezeu în glasul laudei lor acestea grăindu-le către popor: „Bărbați israeliți, aceasta să vă fie cunoscut vouă că s-a arătat tuturor despre Maria, maica lui Hristos după trup, venind cu noi și cu voi moartă la acest mormânt, a fost luată din mâinile noastre. Nimeni să nu se arate necredincios în aceasta. Nimeni să nu ne învinuiască pe noi în chip mincinos și cu privire la aceste moaște, ca și în cazul trupului lui Hristos, de furt. Iar dacă va auzi cineva aceasta de la conducător sau de la arhieriei voștri, fără grijă să mărturisiți adevărul și nu minciuna. Fiți martori ai celor pe care le-ați văzut, fiți și voi noi îngeri în trup cei care ați venit astăzi la mormânt. Înaripați-vă limba voastră întru adevăr. Spuneți și voi: Iată locul unde s-a îngropat Fecioara, dar s-a

¹⁵ Isaia 19, 1.

mutat Maria, Născătoarea Vieții. Iată și acoperământul fără ceea ce fusese înfășurată înlăuntru, căutând pe cea strânsă în el, pe cea pe care o înfășa ca pe o neînsuflețită și pe care acum dorește să o înfășoare ca însuflețită. Fiți și voi femei mironosițe ale celei ce s-a mutat. Alergați, vestiți mutarea ei din mormântul primitor al vieții.

Fericit ești și tu, satul Ghetsimani, care te-ai aflat aproape de slava grădinii lui Iosif. Acolo Petru și Ioan alergând și găsind giulgiurile au crezut că Hristos a înviat¹⁶. Dar întru tine, Ghetsimani, noi toți, ucenicii Mântuitorului și mulțimea adunată la această înmormântare a Pururea Fecioarei Maria, am văzut mutat pe cea înmormântată și pusă în mormânt. Care fără nici o împotrivire, mai înainte ca de a se închide mormântul cu piatra, aceasta s-a făcut nevăzută. Ca nu cumva fiind depusă aici fără peceti și fără pază, să se facă temei potrivit celor necredincioși să vorbească despre furt. Dar iată, lăudată fiind și deșertând mormântul, l-a lăsat gol și a umplut Raiul cu slava sa și are odihna vieții cerești. Și este împreună locuitoare cu desfătarea lui Dumnezeu. Acestea sunt cuvintele apostolilor despre tine, Maica lui Dumnezeu.

Dar de ajuns îmi sunt mie cuvintele cele aduse ție de mine din cutezanță, fără de prihană Stăpână, (este lipsit veacul acesta de cei ce îndrăznesc să te laude pe tine), la acestea voi opri lauda. Amintește-ți de robii tăi creștini. Du înaintea lui Hristos rugăciunile tuturor, nădejtile tuturor. Întărește credința, unește Bisericile. Împărăția o fă purtătoare de biruință. Luptă împreună cu oștirile noastre. Pace lumii dăruiește, izbăvindu-ne pe toți din primejdii și ispite. Roagă-te pentru fiecare să fie arătat neosândit în ziua răsplătirii. Ai cuvintele vieții¹⁷, rugăciunile mijlocirii tale la Dumnezeu pentru noi. Căci tu ești ceea ce pururea ai făcut și nu încetezi să faci minuni mari cu noi. Și numele cel sfânt al tău este fericit de îngeri și de oameni în neamurile neamurilor de acum și până în veacul veacurilor. Amin.

Traducere de Laura Enache,
ediție de Pr. prof. dr. Dragoș Bahrim

¹⁶ Ioan 20, 5-8.

¹⁷ Ioan 6, 69.